

Õiguskantsler

	Teie	nr
Adressaat	Õiguskantsler	7.03.2012
Aadress		nr 7-4/110875/1201134

Seisukoht õigusrikkumise puudumise kohta Privaatsus telefoni kasutamisel Tallinna Vanglas

Pöördusite minu poole 3 avaldusega, millest 2 laekusid 17.05.2011 ja kolmas 24.05.2011. Avaldustes kaebate Tallinna Vangla tegevusele Teie pöördumistele vastamisel ja telefoni kasutamise võimaldamisel.

Tutvunud Teie avalduse, selle lisa, samuti Tallinna Vangla vastuse ja muu asjaomase materjaliga, leian, et arvestades Tallinna Vangla olmetingimusi, ei saa väita, et Tallinna Vangla oleks Teie suhtes jätnud täitmata kohustuse tagada, et teised kinni peetavad isikud ei häiriks Teie telefonikasutust sel moel, et seisaksid telefoni läheduses ja kuulaksid, mida Te telefonitsi räägite.

I Asjaolud ja menetluse käik

1. Selgitasite oma 17.05.2011 laekunud avalduses, et pole saanud vastust oma 14.04.2011 esitatud avaldusele, mis puudutas telefoni kasutamise võimalusi Tallinna Vanglas¹. Leiate, et Teil puudub eluosakonnas telefoni kasutades võimalus hoida saladuses infot, mida Te telefoni teel edastate, kuna telefoni lähedal liikuvad kaaskinnipeetavad kuulevad, mida Te telefonis räägite. Teie hinnangul on telefoniaparaate eluosakonnas ka liiga vähe.

¹ Teie pöördumistele vastamise väidetava viibimise osas kujundasid eraldi seisukoha, millest edastan Teile samuti koopia (minu kiri nr 7-4/110875/1201133).

2. 24.05.2011 laekunud pöördumises selgitate täienduseks oma 17.05.2011 avaldusele, et Teile edastati Teie 14.04.2011 pöördumisele vastus 20.05.2011 (vastus nr 1-13/16224-1 kannab registreerimiskuupäeva 19.05.2011). Vangla vastus Teid aga ei rahulda.

3. Olete seisukohal, et Tallinna Vangla vangistusseksiooni hoonete kolmandas eluosakonnas rikutakse justiitsministri 30.11.2000 määrusega nr 72 kehtestatud "Vangla sisekorraeeskirja" (edaspidi VSE või vangla sisekorraeeskiri) § 51 lõiget 1. Teie hinnangul ei saa Te pidada eluosakonnas telefoni kasutades Teie poolt edastatavat teavet kaaskinnipeetavate eest salajas, kuna ainus telefoniaparaat asub eluosakonna koridori seinal ja koridoris on samal ajal alati ka teised kinnipeetavad.

4. Koridoris on Teie sõnul kärarikas (eluosakonnas on u 90 inimest), samuti on kinnipeetavaid, kes peatuvad meelega telefoni juures, millega Te samal ajal räägite, ja kuulavad, mida räägitakse.

5. Leiate, et sellega seatakse ohtu Teie julgeolek, kuna vestlete tihti kohtute või politseiasutustega ning ei soovi, et info, mida edastate riigiametnikele, saaks teatavaks kaaskinnipeetavatele. Teie hinnangul oleks tarvilik Teie õiguste kaitseks rajada suletav telefoniputka või muul moel tagada, et kaaskinnipeetavad ei kuuleks, millest isik telefonis räägib.

6. Te ei ole ka nõus Tallinna Vangla vangistusosakonna juhataja 19.05.2011 vastusega nr 1-13/16224-1 Teie märgukirjale. Peate absurdseks vangla vastuses olevat väidet, et kui kaaskinnipeetavad segavad telefoni kasutamist, võib paluda neil eemalduda, kuna eluosakonnas on 90 kinnipeetavat ja mõeldamatu on nende kõigiga läbi rääkida.

7. Teie avaldusele lisatud Tallinna Vangla vastuses on leitud, et kinnipeetava sõnumi saladuse kaitse nõue tähendab vaid seda, et tema telefoni teel edastatava sõnumi sisu ei kontrollida muidu, kui kohtu loal ja jälitustegevuse seaduses sätestatud korras. Vangla kinnitab, et ei kontrolli seadusliku aluseta avaldaja sõnumite sisu, samuti pole kaaskinnipeetavatel võimalik vanglas tutvuda edastatava sõnumi sisuga. Vangla vastuses on samas mööndud, et sõnumisaladust võib rikkuda moel, et keegi kaaskinnipeetavatest viibib telefoniaparaadile liiga lähedal ning lahendusena on pakutud tõepoolest võimalust, et avaldaja juhib sellele vangla tähelepanu ise või annab sellest teada vanglateenistusele.

Tallinna Vangla seisukoht

8. Pöördusin konkreetsema info saamiseks ka teabe nõudmisega Tallinna Vangla poole. Tallinna Vangla tõdeb vastuses minu teabe nõudmisele, et VSE § 51 lõike 1 muutmist puudutavate määruse eelnõude seletuskirjades on peetud vajalikuks küll avada telefoni teel edastatava sõnumi kaitset riigi eest vanglateenistuse kaudu ning piiritleda kontrolli telefonikõne formaalsete andmete üle tulenevalt õigusrikkumiste ennetamise vajadusest, kuid telefoni teel edastatava sõnumi saladuse kaitset kolmandate isikute (teiste kinni peetavate isikute) eest ei ole vastavate muudatuste puhul selgitatud.

9. Vangla nõustub seisukohaga, et Tallinna Vangla kohustused kinni peetava isiku suhtluse kaitse tagamisel ei piirdu mitte ainult kohustusega vältida kinni peetava isiku sõnumi saladuse riivet vanglateenistuse poolt, vaid Eesti Vabariigi põhiseaduse (edaspidi ka PS) §-s 43 sätestatud põhiõiguse dubleerimine vangla sisekorraeeskirjas osutab vajadusele võtta tarvitusele meetmed kinni peetava isiku sõnumi saladuse kaitseks ka teiste kinni peetavate isikute eest.

10. Vangla on seisukohal, et kinni peetava isiku poolt telefoni teel edastatava sõnumi saladuse kaitse on Tallinna Vanglas vajalikul määral tagatud. Taoliseks arvamuseks annab alust kinni peetavate isikute poolt selleteemaliste kaebuste puudumine enne Teie pöördumist. Vangla osutab, et Teie kaebus on esimene sellesisuline ning ka Te ise ei ole osutanud intsidendile, millal konkreetne kinni peetav isik on Teie õigust sõnumi saladusele tahtlikult rikkunud.

11. Vangla hinnangul tuleb esmalt vaadelda küsimust, milline on sõnumi saladuse kaitse vajalik määr kinnipidamise tingimustes. Eesti Vabariigi põhiseaduse kommenteeritud väljaande § 43 kommentaarides on vangla väiteil tuginevalt Euroopa Inimõiguste Kohtu otsustele (Silver vs Ühendkuningriik; 25.03.1983; Campell ja Fell vs Ühendkuningriik; 28.06.1984) nenditud, et eelvangistuses viibiv või vanglakaristust kandev isik omab nii Eesti Vabariigi põhiseaduse kui ka inimõiguste kohtu praktika järgi samasugust õigust sõnumite saladusele kui isik, kelle vabadust ei ole piiratud.²

12. Vangla osutab, et ka kinni peetaval isikul on võimalik valida sõnumi edastamiseks hääle vahendusel toimuvast telefonikõnest erinev sõnumi edastamise viis, milleks on sõnumi saatmine kirja teel. Seejuures on eriti range kaitse sätestatud kirjavahetusele, mille adressaadiks on kaitsja, prokurör, kohus, õiguskantsler ja Justiitsministeerium - neid kirju ei avata ega kontrollita keelatud esemete võimaliku olemasolu suhtes.

13. Seevastu telefoni kasutamise võimaluse on seadusandja kinni peetava isiku puhul seadnud sõltuvusse tehniliste tingimuste olemasolust. Vastavalt vangistuseseaduse (edaspidi ka VangS) § 28 lõikele 1 ei ole kinnipeetaval lubatud kasutada mobiiltelefoni, samuti ei tulene VangS §-st 31¹, milles on reguleeritud Interneti kasutamine, kinnipeetavale õigust edastada sõnumeid elektrooniliselt arvuti vahendusel.

14. Eeltoodust tuleneb vangla hinnangul, et võrreldes vabaduses viibijaga on kinni peetava isiku suhtlemisviiside valik piiratud seaduse alusel tulenevalt vangistuse spetsiifikast (järelevalve kaalutlustel ja julgeoleku tagamiseks).

15. Vangla hinnangul on kinni peetava isiku võimalused privaatsusele vangla tingimustes, seda enam laager-tüüpi vangla tingimustes, piiratud. Seega ei saa vangistuse tingimusi võrrelda üksüheselt tavaeluga. Vabaduses viibiva ja mobiiltelefoni omava isiku puhul võidakse sisse helistada, samuti võib tekkida vajadus väljahelistamiseks töö ajal töökollektiivis, rahvarohkel tänaval, ühistranspordis, ametiasutuses või tervishoiuteenuse osutaja juures viibides jne. Nendes igapäevastes kohtades ei ole ka vabaduses viibival isikul reeglina võimalust privaatsusele ja läheduses viibivad kolmandad isikud võivad sattuda sõnumi sisu tahtmatuteks pealtkuuljateks.

16. Põhimõtte, et vangistuses viibiv isik omab samasugust õigust sõnumite saladusele kui isik, kelle vabadust ei ole piiratud, realiseerub eeskätt ja on tagatud viisil, et riigivõim ei riiva sõnumi saladust ilma õigusliku aluseta või riivab seda ühtsetel alustel nii vabaduses viibija kui ka kinni peetava isiku suhtes, ehk siis kohtu loal ja jälitustegevuse seaduses, samuti kriminaalmenetluse seadustikus ettenähtud korras.

17. Oma positiivset kohustust PS §-s 43 sätestatud igapäevase põhiõiguse tagamiseks on riik seadusandja näol vangla hinnangul täitnud kehtestades karistuseseadustikku (edaspidi ka KarS) §-i 156, mille kohaselt kirjavahetuse ja sidevahendi abil edastatud sõnumi saladuse rikkumise eest on

² U. Lõhmus. Kommentaarid §-le 43. - Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn 2002, § 43, komm 14.

ette nähtud karistus, ent seejuures ei ole telefoni teel edastatava sõnumi juhuslik pealtkuulmine karistatav.

18. Vangla leiab, et Tallinna Vangla vangistusosakonna juhataja 19.05.2011 vastuses Teile nr 1-13/16224-1 on põhjendatult osutatud, et juhul, kui Te siiski leiate, et keegi Teie kaaskinnipeetavatest viibib telefonikõne ajal liiga lähedal ning võib seega telefonikõnet kuulda, on võimalik tolle isiku tähelepanu sellele juhtida. Samuti on vastuses osutatud, et Teil on võimalik vanglateenistusele teada anda konkreetsetest juhtumitest, kui keegi kaaskinnipeetavatest peaks kõnet tahtlikult pealt kuulama. Viimasest teadaandmine ongi juhtumitel, kui telefoni kasutava kinni peetava isiku poolsest tähelepanu juhtimisest ei piisa, oluline meede isiku õiguste kaitsmiseks, sest korralduse eemaldumiseks saab helistajale liiga lähedal viibijale anda vanglateenistuse ametnik.

19. Vastavalt VangS § 67 punktile 1 on kinnipeetaval kohustus vanglateenistuse ametniku seaduslik korraldus täita. VangS § 67 punkti 2 kohaselt on kinnipeetaval julgeoleku tagamiseks vanglas muu hulgas keelatud häirida teisi kinnipeetavaid. Informatsiooni laekumisel telefonikõnede häirimise kohta saab vanglateenistus intsidenti uurida ja vajadusel määrata teist kinni peetavat isikut tahtlikult häirinud kinni peetavale isikule distsiplinaarkaristuse. Samuti on vangla pädevuses võimalike edaspidiste häirimiste ärahoidmiseks ja võimalike konfliktide vältimiseks asjassepuutuvad kinni peetavad isikud koheselt eraldada ümberpaigutamise teel.

20. Vangla väiteil on vanglateenistus käesoleval ajal seisukohal, et vangla algses vastuses Teile osutatud ning vastuses mulle loetletud meetmed on piisavad kinni peetava isiku poolt telefoni teel edastatava sõnumi saladuse kaitsmiseks.

21. Tallinna Vangla ei nõustu seisukohaga, et kinni peetava isiku poolt kaaskinnipeetavate telefoniaparaadist eemalsetõrjumine või vanglateenistusele teadaandmine ei ole kohane meede, kuna võib kaasa tuua konflikte ja vahendada oluliselt nõrgemate kinni peetavate isikute telefoni kasutamise võimalusi või tekitada lausa ohtu elule ja tervisele kaaskinnipeetavate vaenamise tõttu. Selline seisukoht alahindab Tallinna Vangla hinnangul vangla järelevalvega ning julgeolekuga tegelevate ametnike võimekust võimalikele konfliktidele kinni peetavate isikute vahel koheselt reageerida ning samuti siseinfo põhjal konflikte ennetada. Vangla rõhutab, et vangla pädevuses on kinni peetavaid isikuid koheselt eraldada ümberpaigutamise teel ning sellisel viisil konfliktide puhkemist, samuti võimalikku tahtlikku häirimist ara hoida.

22. Tallinna Vangla lisas oma vastusele ka andmeid Teie ja Teie eluosakonna kohta. Vangla IV üksuse II korrusel (endise nimega 3. vangistusseksioonis) paikneb vangla väiteil umbes 93-95 kinnipeetavat, orienteeruvalt kolmandik neist õpib, kolmandik töötab ja kolmandik ei ole hõivatud kummagi tegevusega. Seega, ainuüksi töötavate kinnipeetavate töögraafikute erinevusega ning õppetöö aja osa kinnipeetavate õppetööst osavõtuga on tagatud, et kõik 3. seksiooni paigutatud 93-95 kinnipeetavat ei viibi koridoris ühel ja samal helistamise ajal.

23. Korruse peale oli vastamise hetkel veel üks kohakindel telefoniaparaat. Vastavalt Tallinna Vangla vangistusosakonna eluseksioonide telefoni kasutamise graafikule alates 01.04.2008 on igapäevaselt hommikune helistamise aeg 09.00-11.30, päevane helistamise aeg 15.30-17.30 ja õhtune helistamise aeg 19.00-21.00.

24. Teid rakendati Tallinna Vangla direktori asetäitja 30.06.2011 käskkirjaga nr 576-k abitöölisena majandustöödele alates 05.07.2011 kuni 04.01.2012.³ Te töötasite vahetustega 4 päeva tööl, kaks päeva vaba. Töökorralduslikult on ka tööpäevadel kell 9.00 - 11.00 ja 17.00 - 19.30 vaba aeg, seega oli Teil võimalik tööpäevadel helistada nii hommikul ajal kui ka osaliselt paevasel ja õhtusel ajal.

25. Vangla vastuse koostamisel on vangla väiteil olukorda IV üksuse II korrusel õhtupoolikul kella 16 ajal kontrollitud. Toimus telefonikõne, paar kolm kinnipeetavat jalutasid 4-5 meetri raadiuses telefonist, ükski nendest kinnipeetavatest ei tundunud telefonikõnet pealt kuulavat. Tallinna Vangla julgeolekuosakonna teenistujate ja endise vangistusosakonna juhataja, nüüdse IV üksuse juhi andmetel ei tea nemad teisi kinni peetavaid isikud peale Teie, kes seoses sõnumi saladuse rikkumisega telefonikõne ajal oleksid Tallinna Vangla poole pöördunud.

26. Vangla selgitab, et Tallinna Vangla, arvestades õiguskantsleri 03.05.2011.a soovitusena nr 7-7/110248/1102252, on suurendamas vangla vangistusseksioonides kinni peetavatele isikutele helistamiseks mõeldud telefoniaparatuuride hulka viisil, et igas seksioonis oleks ühe asemel kaks telefoniaparaati. Alates augusti esimesest nädalast on Tallinna Vanglas kinni peetavatele isikutele sideteenust osutav Top Connect OÜ alustanud lisa-telefoniaparatuuride paigaldamisega ning IV üksuse II korrusele (endisesse 3. vangistusseksiooni) paigutatakse lisa-telefoniaparaat ja seatakse see töökorda augusti teisel nädalal.

27. Nimetatud meede peaks vangla hinnangul eelduslikult vältima võimalikku järjekorda telefoni kasutamiseks kinni peetavatest isikutest, kes järjekorras seistes või telefoni läheduses jalutades võivad sattuda telefoni kasutava kinni peetava isiku sõnumi tahtmatuks pealtkuuljaks.

28. Kinni peetavate isikute erinevate võimaluste osas vältida, et nende poolt telefoni teel räägitu ei saa teatavaks eluosakonda paigutatud teistele kinni peetavatele isikutele, on Tallinna Vangla jätkuvait seisukohal, et kinni peetavatelt isikutelt seni vastavasisuliste kaebuste vähesuse juures ei pea kinni peetavate isikute puhul eeldama tahtlikku võõraste kõnede pealtkuulamist ning juhul, kui mõni kinni peetav isik peaks sattuma telefonikõne toimumise ajal telefonile liiga lähedale, on helistajal võimalik sellele tähelepanu juhtida ning paluda teisel kinni peetaval isikul eemalduda.

29. Kui kirjeldatud olukorras teise kinni peetava isiku tähelepanu juhtimine ei ole tulemuslik ning helistav isik on veendunud, et tema telefonikõnet võidakse kaaskinnipeetava poolt pealt kuulata tahtlikult, on kohane ja isiku õigust kaitsev meede sellest vanglateenistuse ametnikele teadaandmine. Valvur on pidevalt korrusel kohal ja saab anda korralduse eemaldumiseks helistajale liiga lähedal viibijale, samuti on võimalik häirija suhtes läbi viia distsiplinaarmenetlus VangS § 67 punktis 2 sätestatud teiste isikute häirimise keelu rikkumise tõttu.

30. Vangla hinnangul on vanglateenistuse pädevuses võimaliku edaspidise häirimise ärahoidmiseks ja võimalike konfliktide vältimiseks asjassepuutuvate kinni peetavate isikute kohene eraldamine ümberpaigutamise teel. Vangla leiab, et märgitud meetmed on sobilikud ja aitavad kaasa sõnumi saladuse kaitse tagamisele.

31. Võimalike alternatiivsete meetmete ellurakendamise võimaluste hindamisel tuleb vangla hinnangul arvestada reaalseid olusid Tallinna Vanglas ja kinnises vanglas vajaliku pideva järelevalve tagamist kinni peetavate isikute üle, milline kohustus tuleneb VangS § 7 lõikest 1. Nn

³ Täpsemad andmed Teie tööga hõivatuse osas hetkel puuduvad.

telefoniputkat ei ole võimalik koridori rajada järelevalvekaalutlustel - korrusel viibival valvuril peab olema takistamatu ülevaade korrusel toimuvast.

32. Järelevalve vajadust seoses helistamisega on nentitud ka Riigikohtu halduskollegium 01.03.2007 kohtuotsuses nr 3-3-1-103-06. Olemasolevat Tallinna Vangla hoonestust ning Tallinna Vangla kinni peetavate isikutega täituvust arvestades ei ole IV üksuse II korrusel eraldi vaba ruumi, millesse telefoniaparaat paigutada.

33. Tallinna Vangla ei pea ka otstarbekaks telefoni kasutamise järjekorra moodustamist, arvestades, et telefonikõne toimumine ei sõltu ainuüksi helistajast, vaid ka telefonikõne adressaadist. Telefoni kasutamise järjekorra moodustamise puhul kinni peetavate isikute päevakava järgsel vabal ajal oleks tegemist ülereguleerimisega, mille rakendamine ei täidaks soovitud eesmärki. Kinni peetaval isikul võib olla võimalus küll järjekorra kohaselt helistada, kuid telefonikõne võib jääda toimumata kõne adressaadist tulenevate takistuste tõttu, mille järel kinni peetav isik peaks uuesti helistamise järjekorda registreerima.

34. Kokkuvõttes nõustub Tallinna Vangla seisukohaga eelistada VSE § 51 lõike 1 puhul tõlgendust, millega oleks tagatud erinevate põhiseaduslike väärtuste kõige suurem kaitse. Konkreetse sätte ellurakendamisel tagab vangla, et kinni peetava isiku õigust telefoni teel edastatava sõnumi saladusele ei rikuta vanglateenistuse ametnike poolt. Vangla käsutuses olevad meetmed on olemasolevates tingimustes piisavad, tagamaks kinni peetava isiku õigust sõnumi saladuse kaitsele teiste kinni peetavate isikute eest.

35. Vanglal ei ole vangla vastuse kohaselt alust eeldada, et kinni peetavad isikud kuulavad tahtlikult pealt kaaskinnipeetavate telefonikõnesid, konkreetsetest juhtumitest seni vanglal informatsioon puudub. Siiski on kinni peetava isiku edastatava sõnumi saladuse kaitseks lisaks vajadusel kinni peetava isiku enda poolsele tähelepanujuhtimisele vangla pädevuses anda kinni peetavale isikule korraldus telefonist eemaldumiseks, alustada distsiplinaarmenetlust häiriija suhtes, paigutada kinni peetavaid isikuid ümber. Vangla on paigaldamas lisa-telefoniaparaate, vältimaks olukorda, milles helistamise järjekorda ootav kinni peetav isik võib saada edastatava sõnumi tahtmatuks pealtkuuljaks. Vangla poolt meetmete tarvitusele võtmise eelduseks on kinni peetava isiku poolt laekuv konkreetne informatsioon. Vangla kui täitevõimu teostava asutuse ülesandeks on vangistuse täideviimine, järgides õigusaktidest tulenevaid nõudeid.

36. Märgin, et 08.12.2011 külastas Tallinna Vangla IV üksuse II korrust (endine 3. vangistussektsioon) minu nõunik seoses Tallinna Vangla kontrollkäigu järelkontrolliga. Muu hulgas fikseeris minu nõunik, et korrusel oli koridori seinale kinnitatud kaks kohtkindlat telefoniaparaati. Koridor on kitsas ja ruumi väljaspool kambreid osakonnas liikumiseks väga vähe, arvestades osakonnas olevat kinni peetavate isikute hulka. Külastuse ajal liikus koridoris kinni peetavaid isikuid, ent telefonid aktiivset kasutust ei leidnud, samuti ei viibinud kinni peetavad isikud telefonide vahetus läheduses.

II Õiguskantsleri seisukoht

37. Seoses telefoni kasutamise võimalustega Tallinna Vanglas tuleb sissejuhatavalt mainida, et Tallinna Vangla süüdimõistetute eluhoonetes viibivate isikute arv on hoonete mahutavusega võrreldes tõepoolest üsna suur, mis ilmnes ka õiguskantsleri viimastel kontrollkäigu raames. Ühiskasutuses olevad ruumid ei ole kinnipeetavate arvuga võrreldes just suured ning ressursid täiendavate ruumide osas sisuliselt puudub (nt pesukuivatamiseks või ka telefoni kasutamiseks

eraldi ruumi sisseseadmiseks). Kõik see omab tähendust ses osas, millised on vangla võimalused aidata kaasa sellele, et isiku poolt telefonis lähedastega räägitu ei saaks teatavaks teistele kinni peetavatele isikutele.

1. Põhiseaduslik taust

38. Minu hinnangul ei saa tänapäeval tõlgendada põhiõigusi vaid nii, et nende rikkumisest hoidumise kohustus tähendaks pelgalt seda, et vaid riigivõim ise peab hoiduma põhjendamatust isikute põhiõiguste riivetest oma aktiivse tegevusega (nt vältima kinni peetava isiku poolt telefonitsi edastatava jälgimist ilma vastava aluseta). Tähelepanu tuleb juhtida PS §-le 14, mille kohaselt on õiguste ja vabaduste tagamine muuhulgas ka täidesaatva võimu (sh vangla) kohustus. Samuti on keskse tähendusega PS § 13 lõike 1 lauses 1 toodu, mille kohaselt on igapäevane õigus riigi ja seaduse kaitsele.

39. Õiguskirjanduses leitakse, et lisaks vabadus- ja võrdsusõigustele on Eesti põhiõiguste kataloogis ka õigused riigi positiivsele tegevusele, mille hulka kuuluvad õigused kaitsele, õigused korraldusele ja menetlusele ning sotsiaalsed põhiõigused. Üldine kaitseõigus on tagatud PS § 13 lõike 1 lausega 1 ja selle õiguse eripära tuleneb sellest, et see, nagu sõnastusest selgesti ilmneb, on mitte õigus riigi kaitsele riigi eest, vaid õigus riigipoolsele kaitsele. Erinevalt vabadusõigustest kui tõrjeõigustest on see suunatud mitte riigipoolsete riivete vastu, vaid riigipoolsele kaitsele teiste kodanike, st eraisikute, riivete eest. Tõrjeõiguse puhul on tegemist bipolaarse suhtega riigi ja kodaniku vahel. Kaitseõigustel on seevastu hoopis keerulisem struktuur. Nende puhul on tegemist kolmnurkse suhtega esimese ja teise kodaniku ning riigi vahel. Elementaarseks juhuks on ühe kodaniku (ohvri) kaitsmine riigivõimu poolt selle eest, et teine kodanik (häirija) teda ei tapaks, vigastaks ega rööviks. Lõppastmes on kaitseõigused õigused sellele, et riik takistaks teisi kodanikke ehk eraisikuid tegemast seda, mida nad ise ei teeks, kui nad austaksid ja arvestaksid teiste inimeste õigusi ja vabadusi, nagu PS § 19 lõige 2 nõuab.⁴

40. Selliselt määratletud kaitsepõhiõigus on subjektiivne põhiseaduslik õigus riigi faktilisele või normatiivsele tegevusele, mille esemeks on võrdväärsete õigussubjektide sfääride piiritlemine, nende nõuete realiseeritavus ja realiseerimine.⁵

41. Kokkuvõttes annab PS § 13 lõige 1 esimene lause niisiis igapäevase õiguse riigi vastu sellele, et riik teda kolmandate isikute rünnete eest kaitseks. Sisuliselt subjektiveerib üldine kaitseõigus § 19 lõikes 2 sätestatud põhiõiguste adressaadi kohustuse luua tasakaal eraisikute õigussfääride vahel selle põhiõiguste kandja jaoks, keda kolmas isik ründab.⁶

42. Õiguskirjanduses leitakse, et kaitsepõhiõigused (sh ka PS § 13 lõike 1 lauses 1 väljendatu) erinevad tõrjeõigustest lisaks kolme osapoolega õigussuhtele ka selle poolest, et tegemist on soorituspõhiõigustega, mille riive seisneb põhiõiguste adressaadi tegevusetuses. Soorituspõhiõiguste erinevuseks tõrjepõhiõigustega võrreldes on see, et riigil on suur mänguruum, kuidas eesmärki saavutada. Kui on kästud midagi kaitsta, siis ei ole kästud iga tegevus, mis mõjub kaitkena, vaid ainult üks mitmest võimalikust õigusaktist või toimingust, mis õigusvastase ründe

⁴ R. Alexy. Põhiõigused Eesti põhiseaduses. – Juridica eriväljaanne 2001, lk 68-69.

⁵ M. Ernits. Kommentaarid §-le 13. - Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn 2008, § 13, komm 2.1.2.

⁶ M. Ernits. Kommentaarid §-le 13. - Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn 2008, § 13, komm 2.1.3.

kõrvaldab.⁷ Kaitseõigustel on kompleksne struktuur, mis on tihti ettetuleva kaitsevahendite paljususe, nende efektiivsuse raske prognoositavuse ja kaalutavate asjaolude mitmekihilisuse tulemus.⁸

43. Isikuliselt kaitsealalt on PS § 13 lõike 1 esimene lause kõigi ja igapähe õigus.⁹ Seega ka vanglas viibiva kinni peetava isiku õigus. PS § 13 lõike 1 esimese lause kaitsehüvedeks on kõigi põhiõiguste kaitsehüved. Kõik, mida teised põhiõigused tõrjeõigustena riigi eest kaitsevad, on põhimõtteliselt ka üldise kaitseõiguse esemeks. See ei tähenda siiski, et kaitse on võrdselt tugev ning kodanike kaitse teiste kodanike eest on paljudes aspektides tunduvalt nõrgem kui kaitse riigi eest.¹⁰ PS § 13 lõike 1 esimese lause esemeline kaitseala hõlmab seega kõigi põhiõiguslike õigushüvede kaitse. Seda rakendatakse siis, kui ühe põhiõigusliku kaitse objekt on ohus ja oht ähvardab kolmanda isiku poolt.¹¹ Niisiis on sel moel kaitstavad ka PS §-s 43 ning ka PS §-s 26 toodud põhiõigused ja ei piisa ainuüksi riigi poolt nendesse õigustesse sekkumata jätmisest ning riik peab lisaks vastava õiguse riivest hoidumisele hoolitsema ka selle eest, et nende õiguste realiseerumisse ei sekkuks ülemääraselt kolmandad isikud.

44. PS § 14 seab põhiõiguste ja –vabaduste tagamise ning järgimise kohustuse seadusandlikule ja ka täitevvõimule. Tagamine laiemas tähenduses nõuab lisaks seotusele põhiõiguste ja –vabadustega ka aktiivset tegevust.

45. Ma ei pea põhjendatuks süvitsi analüüsida, kas avaldaja poolt kirjeldatud olukorras seoses telefoni kasutamise võimalustega on kaaskinnipeetavate juuresoleku tõttu ohus PS §-s 43 sätestatud sõnumisaladuse õigus või hoopiski PS §-s 26 toodud õigus perekonna- ja eraelu puutumatusse. Kui ka sellises kontekstis ei saa rääkida sõnumisaladuse riivest, siis kindlasti on sel puutumus õigusega perekonna- ja eraelu puutumatusse. Jäik vahetegu ei ole minu hinnangul oluline, kuna antud juhul on küsimuseks mitte riigipoolne vahetu riive emmale-kummale põhiõigusele, vaid riigi tegutsemine kaitsmaks üksikisikut teise isiku poolt tema põhiõiguste riivamise eest. Ses tähenduses peab riik tagama kaitse sõltumata sellest, kas tegu on PS § 43 või PS § 26 sätestatud põhiõigusega.

46. Vahekokkuvõtteks tõden, et PS § 13 lõike 1 lausest 1 ja PS §-st 14 tuleb riigi kohustus kaitsta isikute põhiõigusi mitte vaid ise neid põhiseadusvastaselt riivamata, ent ka aktiivselt tegutsedes selle nimel, et kaitsta isiku põhiõigusi teiste isikute õigustamatu sekkumise eest nendesse. Selline kaitsekohustus jätab riigivõimule väga laia mänguruumi, milliste konkreetsete meetoditega nn kolmnurksuhtes ühte isikut teise isiku sekkumise eest tema põhiõigustesse kaitsta. Mänguruumi hindamisel peab arvestama nii mõlema asjassepuutuva isiku põhiõigusi kui ka konkreetset olukorda ja lõppastmes saab asjaolusid kogumis võttes kaaluda, kas riigivõim on leidnud kahe isiku põrkuvate huvide reguleerimisel sobiva tasakaalu. Kaitseõiguse teostamiseks võib riik rakendada õigusloome võimalusi, ent peab vajadusel sekkuma ka täitevvõimu faktilise tegevusega konkreetsetes olukorras.

⁷ M. Ernits. Kommentaarid §-le 13. - Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn 2008, § 13, komm 2.2.

⁸ R. Alexy. Põhiõigused Eesti põhiseaduses. – Juridica eriväljaanne 2001, lk 70.

⁹ M. Ernits. Kommentaarid §-le 13. - Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn 2008, § 13, komm 3.2.

¹⁰ R. Alexy. Põhiõigused Eesti põhiseaduses. – Juridica eriväljaanne 2001, lk 70.

¹¹ M. Ernits. Kommentaarid §-le 13. - Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn 2008, § 13, komm 3.1.

2. Vangla võimalused tagada isiku telefonisuhtluse kaitse teiste kinni peetavate isikute eest

47. Tulles konkreetse olukorra juurde, tuleb kinni peetavate isikute telefonitsi toimuva suhtluse kaitsmisel kolmandate isikute sekkumise eest nentida, et kinni peetav isik on tõepoolest teistsuguses olukorras kui isik vabaduses, ent seda pigem tähenduses, et tema suhtes võib kaitsekohustuse vajaduse hindamine olla märksa komplitseeritum ja isik võib teatud mõttes vajada enam riigipoolset sekkumist oma põhiõiguste kaitseks, kuna tema enda võimalused teiste isikute sekkumise eest hoiduda võivad olla märksa piiratumad.

48. Võrreldes vabaduses viibijatega on kinni peetaval isikul tunduvalt vähem võimalusi valida erinevaid sidepidamise viise, et vältida edastatava teabe osalist või täielikku jälgimist kolmandate isikute poole. Kui isik ei soovi vabaduses kasutada kohakindlat telefoni, on tal võimalik kasutada mobiiltelefoni ja eemalduda koos mobiiltelefoniga paika, milles kolmandate isikute võimalused edastatavat teavet jälgida on väiksemad või valida võimaluse suhelda mõne muu elektroonilise teabekanaliga kaudu (nt Internet). Samuti saab vabaduses viibija valida telefoni kasutamiseks sobiva aja ja koha üsna vabalt.

49. Seevastu kinni peetav isik saab kasutada telefonitsi suhtlemiseks vaid vangla poolt pakutavat kohakindlat telefoni ja telefoni kasutamine on lubatud vaid kindlatel piiratud aegadel ööpäevas, mille osas tuleb arvestada ka nt sellega, et kõik, kellega kinni peetav isik suhelda soovib, ei saa alati kinni peetavale isikule sobival ajal nt töö iseloomu tõttu¹² telefoni kasutada. Asja muudab hullemaks see, kui suure hulga kinni peetavate isikute jaoks on kasutada vaid üks telefoniaparaat.

50. Kui eluosakonna kinni peetavate isikute kambri väljaspool viibimise aeg on reeglina ühel ajal, eluosakondades pole kuigi palju ruumi sedavõrd suure kinni peetavate isikute arvu jaoks ning helistamise järjekorra moodustavad kinni peetavad isikud ise, siis võib juhtuda, et teised kinni peetavad isikud viibivad kas tahtlikult või juhuslikult telefoni kasutava kinni peetava isiku läheduses ja sellega kaasneb võimalus, et teised kinni peetavad isikud kuulevad, mida kinni peetav isik telefonitsi räägib.

51. Lisaks pelgale soovile kuulata, mida teine isik telefonis räägib, võib telefoni läheduses viibimine olla tingitud ka vajadusest hoida telefoni kasutamise järjekorras kohta või siis tähendada ka vaid seda, et kui kõik eluosakonnas viibivad ca 90 kinni peetavat isikut eemalduks piisavasse kaugusse telefoni kasutavast isikust, ei saaks enam tõsiseltvõetavalt rääkida võimalusest liikuda vabalt eluosakonna piires selleks ette nähtud ajal. **Seega on oluline arvestada konkreetset situatsiooni ja asjassepuutuvate teiste isikute õigusi – ühe isiku soov hoida saladuses telefonis räägitavat ei pruugi alati üle kaaluda nt 90 inimese õigust seadusega sätestatud ulatuses eluosakonnas ringi liikuda.**

52. Teisalt tuleb nõustuda vangla väitega, et juba viibimine kinnipidamiskohas (vanglas) tingib selle, et isiku võimalused välismaailmaga suhelda on piiratud ning sellise ühiselu puhul, nagu seda vangla Eesti Vabariigis on, ei ole vabaduses viibimisega võrreldavat privaatsust täiel määral võimalik saavutada juba pelga vanglas viibimise fakti tõttu. Rida piiranguid perekonna ja muude isikutega suhtlemisele tulenevad vajadusest tagada vanglas julgeolek ja seeläbi vangistuse täideviimise eesmärkide saavutamine ning kõigi vanglas viibijate (nii kinni peetavate isikute kui ka vanglateenistuse ametnike) elu ja tervis.

¹² Nii väitis näiteks 2009. aasta kontrollkäigul Tartu Vanglasse üks kinnipeetav õiguskantsleri nõunikele, et tema abikaasa on õpetaja, kes ei saa koolitunni ajal kasutada ei kohakindlat telefoni ega mobiiltelefoni.

53. Kõik need faktorid on olulised hindamaks, millisel määral ja milliste meetoditega riik peaks tasakaalustama erinevate kinni peetavate isikute huvisid – st ühelt poolt telefoniga suhtleva kinni peetava isiku õigust, et keegi kolmas ei jälgiks tema suhtlust pere või muude isikutega. Teisalt teiste kinni peetavate isikute õigust liikuda vabalt eluosakonna piires, kasutada tualetti ja pesuruumi jne.

54. Mõõnan, et võimalusi, kuidas korraldada telefoni kasutamist eluosakondades nii, et kinni peetava isiku edastatavat infot ei kuuleks tahes või tahtmata pealt ei kaaskinnipeetavad ega ka vanglateenistus, on erinevaid. Esiteks on võimalik kaitset tagada seadusandlike vahenditega. Teiseks võib olla kaitseks vajalik ka täitevvõimu tegutsemine.

55. Riigivõim saab kehtestada vastavad õigusnormid, mis reguleerivad sõnumisaladuse ja eraelu kaitset. Sellised meetmed (nt karistusõiguses sisalduv vastav koosseis) võivad olla täiesti piisavad isikutele, kes viibivad vabaduses ja kelle enda võimalused oma põhiõiguste kaitseks tegutseda on ulatuslikud (nt kasvõi seeläbi, et valida vabamalt suhtluskanalit või –aega või tõmbuda soovi korral oma koju ja rääkida telefoniga seal). Täitevvõimu faktiline sekkumine võib olla vajalik vaid äärmuslikul juhul. Seevastu võivad karistusõiguslikud normid jääda napiks vanglatingimustes, mil kinni peetava isiku võimalus soovi korral tõmbuda vaid talle kasutamiseks olevasse ruumi, millesse ligipääsu ilma tema soovita takistavad erinevad õigusnormid (nt kodu), on vabaduses viibijaga võrreldes märgatavalt piiratud.

56. Seadusandja on tänuväärset sätestanud vangla vastuses esile toodud KarS §-i 156, samuti on justiitsminister pidanud vajalikuks sätestada VSE § 51 lõike 1 teises lauses, et telefoni kasutamise korral tagatakse kinnipeetavale telefoni teel edastatava sõnumi kaitse.

57. VSE § 51 lõike 1 sõnastus jätab lahtiseks, kas sättega on kaitstud vaid PS § 43 toodud sõnumisaladuse kaitse vanglapoolse aktiivse sekkumise eest, või on justiitsminister seadnud vanglale kohustuse kaitsta kinni peetava isiku poolt telefonitsi edastatavat teavet ka kaaskinnipeetavate eest. Riigikohus on kohaldatava õigusnormi tõlgendamisel sedastanud, et: "Erinevate tõlgendusvõimaluste puhul tuleb eelistada põhiseadusega kooskõlas olevat tõlgendust neile tõlgendustele, mis põhiseadusega kooskõlas ei ole. [...] **Samuti tuleks eelistada tõlgendust, millega oleks tagatud erinevate põhiseaduslike väärtuste kõige suurem kaitse.**"¹³ Eelviidatud Riigikohtu seisukoht osutab, et VSE § 51 lõike 1 lauset 2 tuleb tõlgendada nii, et nimetatud säte tagab nii PS § 43 kui ka PS § 26 toodud põhiõigusi ja seda mitte vaid vangla või riigivõimu vahetu sekkumise eest.

58. Kinni peetava isiku igapäevaelu on allutatud suurel määral riigivõimu tahtele. Kinni peetaval isikul ei ole vaba inimesega samaväärset võimalust valida oma päevakava, suhtluskanalite ja isikute üle, kelle kõrval ja kellega samades ruumides elada. See tähendab aga, et pruugi piisata pelgast karistusõiguslikust vms regulatsioonist, mis on täienduseks vaba isiku enda ulatuslikele võimalustele oma privaatsfääri kaitsta. Täitevvõim võib olla kohustatud võtma tarvitusele täiendavaid meetmeid ning selliste meetmete valik on lai. Konkreetsel juhul rakendatavate meetmete üle otsustamisel omavad tähtsust kõik eelpool toodud kaalutlused (sh teiste kinni peetavate isikute õigused) ja ka tegelik olukord konkreetses vangla sektsioonis või eluosakonnas.

59. Võimalik on paigaldada telefon kohta, kus teised kinnipeetavad samal ajal ei liigu, võimaldada soovijatele (kelle jaoks on oluline, et teised ei kuuleks tema poolt räägitavat) telefoni kasutamist ajal, mil teised isikud telefoni läheduses ei viibi või ka mingite järelevalve tõhusust

¹³ RKÜKo 22.02.2005, nr 3-2-1-73-04, p 36.

olulisel määral mitte vähendavate piirete abil telefoni ülejäänud ruumist eraldades (nn telefoniputka).

60. Vangla on igati põhjendatult rõhutanud ka võimalust pöörduda oma õiguste kaitseks vanglateenistuse poole, mis saab rikkuja suhtes vastavalt vajadusele erinevaid meetmeid rakendada. Tõden, et seda meedet pole põhjust pidada eelduslikult vähetõhusaks. Usku riigivõimu teostava asutuste võimetusse oma ülesandeid täita saab kõigutada ennekõike faktidel põhinev teadmine, et tegelikkuses konkreetne riigiasutus oma ülesandeid (nt vangla puhul ülesannet tagada kord ja turvalisus) täita ei suuda. Ka vabaduses viibijale on teiste eraisikute häirimise vastu üldjuhul heaks ja tõhusaks meetmeks pöördumine vastava korrakaitseorgani (nt politsei) poole, millele vanglatingimustes vastab võimalus pöörduda oma õiguste rikkumise korral vanglateenistuse poole.

3. Olukord Tallinna Vanglas ja hinnang Tallinna Vangla poolt tarvitusele võetud meetmetele

61. Nagu varasemalt sedastatud, ei ole kinni peetaval isikul võimalik nõuda, et vanglateenistus realiseeriks oma PS § 13 lõike 1 lausest 1 ja PS §-st 14 tulenevat kaitsekohustust tingimata talle sobivas ja soovitud vormis (nt telefoniputka paigaldamise näol). **Otsustamisel, milliseid meetmeid tuleb ja saab rakendada, on vanglal ulatuslik kaalumisruum ja lõppastmes on tähtis, et kõik meetmed kogumis faktilise olukorraga (nt ehitustehniliste faktoritega) tagaksid erinevate huvide tasakaalustatud ja küllaldase kaitse.**

62. Vangla hinnangul on kinni peetaval isikul vajadusel võimalik kasutada lisaks telefonile ka võimalust edastada teave kirja teel. Riik tagab vangla väiteil telefoni teel edastatava teabe kaitse kolmandate isikute eest seeläbi, et on kehtestanud karistusseadustikku vastava koosseisu, samuti on kinni peetaval isikul, kes on häiritud teise kinni peetava isiku sekkumisest tema telefonisuhtluse, võimalik pöörduda vanglateenistuse poole, mis saab anda tahtlikult telefonile liiga lähedal viibijale korralduse eemalduda ja vajadusel karistada rikkujat või paigutada asjaomaseid kinni peetavaid isikuid ümber ja nad seeläbi eraldada. Samuti on vastavalt minu soovitusel paigaldatud üksusesse teine telefoniaparaat. Vangla osutab, et Teie pöördumine on ainus samalaadne Tallinna Vanglast laekunud kaebus ning seda kinnitab ka minu praktika – selliste avaldustega on minu poole pöördutud haruharva.

63. Tallinna Vangla osas tuleb sedastada, et vangla olemasolev hoonestus Tallinnas Magasini tänaval on amortiseerunud ega vasta suures osas tänapäevase vanglakaristuse täideviimise vajadustele. Süüdimõistetute eluhoonetes on vähe üldkasutatavat ruumi, koridorid on kohati väga kitsad ning puuduvad ka võimalused vaba ruumi olemasoleva pinna arvelt juurde saada (nt eraldi ruumi telefoni kasutamiseks vms). Väheseid ühisruume kasutab korraga suurem hulk kinni peetavaid isikuid. Vajaduse liikuda ühiskasutatavates ruumides tingib ka see, et kambrites ei ole duši ega tualetti.

64. Need asjaolud tähendavad, et ühiskasutusel olevatesse ruumidesse erinevate suurte paigaldiste seadmine (nt telefoniputka) toob kaasa võimaluse, et täiendavalt piiratakse teiste kinni peetavate isikute õigusi ning halvendatakse võimalusi järelevalveks ja korra hoidmiseks. Kõrvalmärkusena nendin, et nimetatud asjaolud omavad kindlasti väiksemat tähendust uutes vanglates, mis on projekteeritud ja ehitatud kaasaegsete nõuete kohaselt ja milles ühiskasutusel olevad ruumid on avaramad.

65. Nagu öeldud, ei ole olukordades, nagu antud juhul Teie avalduses kirjeldatu, võimalik riigiasutusele jäigalt ette kirjutada, mil moel täpsemalt põhiseadusest ja konkreetsetel juhul ministri

määrusest tulenevat kaitsekohustust täita. Mingi kindla meetme rakendamist ei saa ühemõtteliselt nõuda ei vastav põhiõiguste kandja (antud juhul Teie) ega ka õiguskantsler – keskse tähendusega on, et vajadusel meetmeid rakendatakse ja need oleksid tõhusad ning arvestaks tasakaalustatult asjaosaliste huve.

66. Tallinna Vangla hoonestuse iseärasustest tulenevalt ei ole võimalik sedastada, et telefoniputka paigaldamine oleks meede, mis kõige adekvaatsemalt soovitud eesmärki täidaks. See võib tõepoolest raskendada oluliselt järelevalve teostamist, samuti vähendada niigi nappi ühiskasutuses olevat ruumi veelgi ja seega piirata teiste kinni peetavate isikute liikumisvabadust.

67. Antud juhul ei saa väita, et probleem oleks Tallinna Vangla vangistussektiooni hoonetes massiline ja Tallinna Vangla rakendatavad meetmed kahtlusteta ebatõhusad. Kindlasti ei saa alahinnata võimalust pöörduda Teie avalduses kirjeldatud probleemide korral vanglateenistuse poole abi saamiseks, osutades seejuures konkreetsele rikkumisele. Vanglateenistuse käsutuses on meetmed rikkuja korralekutsumiseks või vajadusel ka ringipaigutamiseks vangla teise üksusesse või ümberpaigutamiseks teise vanglasse. Mul ei ole olnud põhjust kahelda Tallinna Vangla vanglateenistuse töö tõhususes korra ja julgeoleku tagamisel Tallinna Vanglas ja sellesisulisi andmeid ei nähtu ka Teie avaldusest (avalduses on viidatud vaid abstraktselt probleemile ning mingeid konkreetseid faktilisi andmeid olukordadest, kus Teie telefonisuhtlus oleks olnud häiritud või kus vanglateenistus poleks suutnud Teie telefonisuhtluse häirimist takistada, pole Te toonud).

68. Teie töögraafik ja vanglas telefoni kasutamiseks lubatud ajad võimaldasid Teil päris ulatuslikult valida helistamise aega, mil teisi kinni peetavaid isikuid on telefoni juures vähem. Samuti peaks abiks olema ka lisaks paigaldatud telefoniaparaat, mis vähendab tõenäosust, et telefoni läheduses seisavad kinni peetavad isikud eesmärgiga pidada kohta telefonijärjekorras.

69. Mis puudutab Teie väiteid, et takistatud on suhtlus ka politseiasutuste ning kohtuga, siis nendin, et ei suuda näha, milline isiku õiguste seisukohalt kaalukat õiguslikku tähendust eviv osa sellisest suhtlusest võiks toimuda telefonitsi ja miks sellist infot ei ole võimalik edastada kirja teel, mis on üldjuhul nt kohtuga suhtlemise tavapärane viis ning millele on seadusandja andnud ka tavapärasest kõrgemad tagatised selle osas, et kirjas toodu jõuab usalduslikult vastava asutuseni (VangS § 29 lõige 4).

III Kokkuvõte

70. Kõige eelneva kokkuvõttes sedastan, et vanglal ja vanglateenistusel on kohustus tagada, et kinni peetava isiku era- ja perekonnaellu ning tema edastatud sõnumi saladusse ei sekkuks ülemääraselt mitte ainult riik vaid ka teised isikud (nt kaaskinnipeetavad). Vahendite valikul on riigil ulatuslik kaalutusruum ja oluline on, et valitud vahendid oleksid tõhusad, ent samas ei kujutaks ka teiste isikute jaoks ülemääraast põhiõiguste riivet.

71. Lisaks erinevatele õigusnormidele on kinni peetavate isikute puhul üldjuhul vajalik tagada nimetatud põhiõiguste kaitse ka vanglateenistuse poolt igapäevatöö käigus. Ka siin on vanglateenistusel laiad võimalused konkreetseid meetmeid valida. Meetmete tõhusust saab muu hulgas hinnata ka selle kaudu, kui palju laekub asutusele endale ja järelevalveorganitele kaebusi võimalike probleemide osas ses vallas.

72. Tallinna Vanglas on rakendatavate meetmete valik piiratud asjaolust, et ühiskasutatavad ruumid on kitsad ja sinna mahukate paigaldiste seadmine võib oluliselt niigi kasinat ruumi

vähendada ja seega tuua kaasa suurema hulga isikute õiguste täiendava riive või ohu vangla julgeolekule.

73. Täiendava telefoniaparaadi paigaldamine 2011. aastal loodetavasti leevendas oluliselt telefoni kasutamisega seotud pingeid. Samuti on kinni peetaval isikul alati võimalik pöörduda vanglateenistuse poole, kui kaaskinnipeetavad häirivad tema telefonikasutust. **Pole põhjust arvata, et need meetmed ei suudaks käesoleval ajal tagada küllaldaselt seda, et kaaskinnipeetavad ei jälgiks tahtlikult või tahtmatult seda, mida kinni peetav isik telefonis räägib. Seda kinnitab ka vastavasisuliste kaebuste minimaalne arv.**

74. Konkreetselt Teil peaks olema võimalik valida suhteliselt ulatuslikult telefonikõne aega, samuti on võimalik vajadusel kasutada ka kirja teel suhtlemist (iseäranis kohtute ja politseiga), kui tundub, et telefonitsi suhtlemine ei paku piisavat privaatsust.

75. Kokkuvõttes leian, et arvestades Tallinna Vangla olmetingimusi, ei saa väita, et Tallinna Vangla oleks Teie suhtes jätnud täitmata kohustuse tagada, et teised kinni peetavad isikud ei häiriks Teie telefonikasutust sel moel, et seisaksid telefoni läheduses ja kuulaksid, mida Te telefonitsi räägite.

76. Edastan käesoleva seisukoha teadmiseks ka Tallinna Vanglale ja Justiitsministeeriumile.

77. Lisan käesolevale kirjale ka koopia minu soovitusel nr 7-4/110875/1201133, milles analüüsisin Teie 20.01.2011 ja 14.04.2011 pöördumistele vastamise tähtaegsust. Kuna nüüdseks on mõlemale pöördumisele vastatud, möönan oma soovitusel Teie õiguste rikkumist ja juhin vangla tähelepanu vajadusele pöördumistele kehtestatud korras ja tähtaegadel vastata. Ühtlasi teatan, et lõpetan mõlemas küsimuses alustatud õiguskantsleri menetluse.

Lugupidamisega

Indrek Teder

Lisa: 4 lehel 1 eks

Koopia: Tallinna Vangla, Justiitsministeerium